

**Громадська організація
«Південна фундація педагогіки»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ РОБІТ
учасників міжнародної
науково-практичної конференції

**«ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ
СЬОГОДЕННЯ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА»**

21–22 січня 2022 р.

**Одеса
2022**

УДК 37.01+159.9(063)
П24

Педагогіка і психологія сьогодення: теорія та практика:
П24 Збірник наукових робіт учасників міжнародної науково-
практичної конференції (21–22 січня 2022 р., м. Одеса). – Одеса:
ГО «Південна фундація педагогіки», 2022. – 196 с.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

УДК 37.01+159.9(063)

© Автори статей, 2022
© Південна фундація педагогіки, 2022

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ ТА ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ

Буга В. І. ПОКАЗНИКИ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	9
Гачак-Величко Л. А., Мельничук Б. Я. ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ПОРТРЕТУ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ У СУЧАСНО-ПОЛІТИЧНИХ УМОВАХ В УКРАЇНІ	14
Гордій Н. М. УМОВИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	18
Донадзе К. Б. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ ОСОБИСТІСНИХ РЕСУРСІВ У ЖИТТІ ЛЮДИНИ.....	22
Калинчук Н. В. ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ КОГНІТИВНОГО ПСИХОТЕРАПЕВТА ЩОДО ОБМЕЖЕНОСТІ ПЕРЕКОНАНЬ ПАЦІЄНТА ПРИ ДЕПРЕСІЇ ...	27
Курова А. В. СИТУАЦІЯ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ТА ГОТОВНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ ДО ЗМІН.....	30
Леонова І. М. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЖІНОК, ЯКІ НАЛЕЖАТЬ ДО РІЗНИХ СОЦІАЛЬНИХ ГРУП.....	32
Мальована І. О., Когутяк Н. М. ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА УЯВЛЕНЬ ПРО ЩАСТЯ ПІДЛІТКІВ ТА СТУДЕНТІВ	36
Онiпко З. С. САМООЦІНКА ЯК КОМПОНЕНТ САМОСВІДОМОСТІ	41
Пономаренко Л. О. ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄСТІЙКОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ ПІД ЧАС ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	43

Садчікова О. Г. ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБИСТІСНОЇ ЗРІЛОСТІ У ЖІНОК СЕРЕДНЬОГО ВІКУ, ЯКІ МЕШКАЮТЬ У ЗОНІ ВІЙСЬКОВОГО КОНФЛІКТУ.....	45
Сергієнко Н. П., Губарєва Ю. В. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ СТУДЕНТІВ РІЗНИХ ПРОФІЛЬНИХ НАПРЯМІВ	48
Сидоренко Ю. В. ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА САМООЦІНКУ ОСОБИСТОСТІ	52
Шерешкова І. І. ПСИХОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЧИННИКІВ НЕГАТИВНОГО ВПЛИВУ СУЧАСНИХ МАС-МЕДІА НА ОСОБИСТІСТЬ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ.....	56
СЕКЦІЯ 2. ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ	
Пристай О. В. КРЕАТИВНЕ МИСЛЕННЯ ЯК ОСНОВНА ДЕТЕРМІНАНТА ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ	60
СЕКЦІЯ 3. ПЕДАГОГІЧНА ТА КОРЕКЦІЙНА ПСИХОЛОГІЯ	
Горобец Е. В. ИМАГИНАЦІЯ КАК ИНСТРУМЕНТ ПСИХОЛОГА-СИМВОЛДРАМАТИСТА В РАБОТЕ С ПТСР.....	63
Ендеберя І. В. ВИВЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ДОШКІЛЬНИКІВ З НЕБЛАГОПОЛУЧНИХ СІМЕЙ: ТЕОРЕТИКО-ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ.....	67
Ілляшенко Т. Д. РАННЯ КОРЕКЦІЯ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ.....	71
Синякова В. Б. ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД АДАПТАЦІЇ ПІДЛІТКА ДО УМОВ ЗАМІСНОЇ СІМ'Ї	75
Чорна Д. П. АКТУАЛЬНІСТЬ ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОПРОФІЛАКТИКИ ПІДЛІТКОВОЇ АГРЕСІЇ В ІНКЛЮЗИВНОМУ КЛАСІ	79

Сопіна В. Д.
ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ:
СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ 145

Сорочинська О. А., Гогола І. О., Шпіхершок Д. О.
РУХЛИВІ ІГРИ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ФІЗИЧНИХ ЯКОСТЕЙ
ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ 149

СЕКЦІЯ 7. СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПЕДАГОГІЧНІЙ НАУЦІ

Алексеева Л. В.
ВИКОРИСТАННЯ ВЧИТЕЛЕМ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ 153

Голайбо С. В.
РЕАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ
У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ 157

Димар Н. М.
ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЯК ФАКТОР ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ
КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ 159

Корбут О. Г.
ДО ПИТАННЯ ПРО ПЕРЕВАГИ ВИКОРИСТАННЯ
ЕЛЕКТРОННИХ ПІДРУЧНИКІВ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ
З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ
ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ 163

Леонтьєва Т. В.
КОУЧИНГ – ЕФЕКТИВНИЙ ДОПОМІЖНИЙ ІНСТРУМЕНТ
НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ 165

Мукомел С. Є.
ДО ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ
В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ 167

Пархомчук І. О.
ПЕДАГОГІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ
НОВІТНІХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ В БІОЛОГІЧНІЙ ОСВІТІ 170

Погрібняк М. Ю.
ПІДГОТОВКА МАГІСТРІВ ГЕОГРАФІЇ
ДО ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІЙ:
АНАЛІЗ СТАНДАРТУ ВИЩОЇ ОСВІТИ 174

2. Личностно-ориентированный подход в работе педагога: разработка и использование / под ред. Е. Степанова. Москва, 2004. 128 с.
3. Подковко Е. Н. Личностно ориентированная технология формирования профессиональной компетентности у будущих учителей : автореф. дис. на соиск. уч. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / Екатерина Николаевна Подковко. Сургут, 2008. 24 с.
4. Подмазін С. І. Технологія особистісно орієнтованого уроку / С. І. Подмазін. *Сучасні шкільні технології* / упоряд. : І. Рожнятовська, В. Зоц. Київ : Ред. загальнопед. газ., 2004. Ч. 1. С. 64–65. (Б-ка «Шк. світу»).
5. Построение модели личностно-ориентированной школы / под ред. И. Якиманской. Москва : Ин-т пед. инноваций РАО, 2001. 128 с.

Димар Н. М.
асистент кафедри біології
Національний медичний університет
імені О. О. Богомольця
м. Київ, Україна

ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ФАКТОР ВПЛИВУ НА ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ

Проблема формування компетентностей студентів під час навчання у закладах вищої освіти (ЗВО) не втрачає своєї актуальності, адже саме підготовка відповідального, володіючого своєю професією фахівця, який готовий до професійного зростання та саморозвитку, є основною метою вищої професійної освіти. Протягом періоду навчання у закладі вищої освіти у студентів формуються відповідні професійні компетентності, а отже відбувається їхнє професійне становлення як майбутніх фахівців. На процес оволодіння відповідною професією вагомий вплив має конкретне освітнє середовище ЗВО, у якому навчаються студенти.

У процесі становлення особистості студента важливим є перебування у сприятливому середовищі, яке забезпечує можливість засвоєння досвіду минулих поколінь під час навчальної діяльності за допомогою спілкування з метою усвідомити свої цілі, набути та закріпити компетентності для застосування різних стратегій поведінки у професійній діяльності та у власному житті в цілому [1, с. 14]. Варто зазначити, що саме практичне запровадження компетентнісного

підходу для вирішення проблем забезпечення якості професійної освіти забезпечує формування відповідного освітнього середовища у ЗВО.

У роботах як зарубіжних так і вітчизняних дослідників освітнє середовище розглядається як частина просторово-предметного оточення, як педагогічний феномен (А. Артюхіна), засіб розвитку творчої особистості студента (В. Мастерова), фактор професійного самовизначення (О. Молдонен), засіб набуття різноманітних компетентностей майбутніми фахівцями (І. Габа, В. Панов, В. Ясвін), як особистісно і професійно стимулюючий фактор розвитку (В. Новиков, В. Литвиненко), об'єкт педагогічного дослідження (А. Хуторський). У роботах дослідників виявлено наступні концептуально-структурні моделі освітнього середовища: комунікативно-орієнтована модель (В. Рубцов); еколого-особистісна модель (В. Ясвін); антрополого-психологічна модель (В. Слободчиков); екопсихологічна модель (В. Панов), психодидактична модель (В. Лебєдєва, С. Дерябо).

Освітнє середовище, незалежно від типу, створює умови для професійного самовизначення студентів, але при дотриманні принципів відкритості його побудови, стабільності, активності, самоорганізації та комфортності, комунікацій з іншими ЗВО-партнерами, внесення новизни в структуру середовища установи, а отже і постійного її розвитку. Структурні компоненти освітнього середовища у літературі трактуються неоднозначно, зокрема у роботах В. Сластьоніна описується така структурна модель освітнього середовища, згідно якої її основу формують соціальний, просторово-предметний та організаційно-технологічний структурні компоненти. Для дослідження якості освітнього середовища, на думку В. Сластьоніна, необхідно проаналізувати його наступні параметри: широта, модальність, інтенсивність, ступінь усвідомленості, емоційність, стійкість, домінантність, узагальненість, соціальна активність, когерентність, мобільність [5].

У роботах П. Лернера, В. Ясвіна, С. Роціна, С. Тарасова освітнє середовище розглядається як система, у якій поєднуються різносторонні впливи і умови формування особистості та її прогресивного розвитку у просторово-предметному, соціальному та соціокультурному оточенні, яке, в свою чергу, розглядається на кількох рівнях: глобальному, до якого відносять світові тенденції розвитку освіти та культури; регіональному (освітня політика держави, система освіти); локальному (внутрішня політика ЗВО, сім'я, близьке оточення). На думку В. Ясвіна, освітнє середовище слід розглядати як просторове і функціональне об'єднання суб'єктів освітнього процесу, між якими формуються різносторонні групові взаємозв'язки, і водночас як організоване кожним педагогом зокрема мікросередовище для професійного функціонування [7].

Для опису освітнього середовища Т. Менг використовує систему його поділу на макро- і мікрорівні. Макрорівень, як конкретна структура освітнього середовища, розглядається з точки зору характеристики простору для взаємовідносин освітніх груп. Мікрорівень, зі свого боку, орієнтує на визначення комунікативної раціоналізації життєдіяльності цих груп [2].

Для оцінки педагогічного потенціалу освітнього середовища Л. Панченко у своїх роботах пропонує три рівні: макрорівень, мікрорівень та особистісно орієнтований рівень. При оцінці макрорівня характеризуються найбільш загальні педагогічні особливості певного регіону. Мікрорівень дозволяє точно визначити реальний та перспективний педагогічний потенціал конкретного міста чи ЗВО та визначити шляхи його покращення. На особистісно орієнтованому рівні визначаються ті чинники, які найбільше впливають на конкретну особистість як в позитивному так і негативному сенсі, а відповідно виявляються шляхи їх посилення чи послаблення [4, с. 674].

Раціонально розглядати освітнє середовище як особистісно і професійно стимулююче, сукупність різнопланових факторів діяльності ЗВО (психологічних, матеріальних, матеріальних), що сприяють у своїй сукупності професійно-особистісному розвитку суб'єктів освітнього процесу, їх самоорганізації та саморозвитку [3]. Освітнє середовище забезпечує можливостями освітньої та наукової комунікації завдяки наявності навчально-методичного забезпечення, впровадження інноваційних технологій навчання з використанням онлайн технологій, програмних засобів збереження та передачі навчальної інформації, що у свої сукупності сприяє підвищенню мотивації до опанування нових компетентностей здобувачами вищої освіти, засвоєння ними нових теоретичних знань, набуття практичних умінь і навичок [6, с. 42].

Оцінку освітнього середовища ЗВО необхідно проводити у різних напрямках: 1) аналіз взаємодії між суб'єктами освітнього процесу; 2) оцінка взаємодії з базовими характеристиками освітнього середовища, як наприклад, наявність різних форм творчої, наукової та спортивної активності, залучення новітніх методів та технологій навчання, стабільність, креативність освітнього середовища; 3) дослідження можливостей використання ресурсів ЗВО суб'єктами освітнього процесу для професійного вдосконалення та саморозвитку. Така детальна оцінка освітнього середовища конкретного ЗВО дозволить виявити шляхи його оптимізації для покращення рівня знань майбутніх фахівців, набуття ними необхідних компетентностей необхідних у майбутній професійній діяльності.

Таким чином, процес формування професійних компетентностей відбувається у освітньому середовищі ЗВО під час навчальної та пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти. А ефективність цього

процесу залежить саме від якісно організованого освітнього середовища ЗВО для створення оптимальних умов вивчення фахових навчальних дисциплін та забезпечення самостійної освітньої діяльності студентів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вишнякова-Вишневецкая А. К. Образовательная среда высшего учебного заведения как фактор развития личностных компетенций учащихся : дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.01. Санкт-Петербург. 2010. 250 с.
2. Менг Т. В. Педагогические условия построения образовательной среды вуза : дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.01. Санкт-Петербург. 1999. 170 с.
3. Новиков В. Н. Образовательная среда ВУЗа как профессионально и личностно стимулирующий фактор. *Психологическая наука и образование*. 2012. № 1. URL: https://psyjournals.ru/files/50761/psyedu_ru_2012_1_Novikov_2.pdf (дата звернення: 10.01.2022).
4. Панченко Л. Ф. Теоретико-методологічні засади розвитку інформаційно-освітнього середовища університету : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.10. Луганськ. 2011. 508 с.
5. Слостенин В. А. Основные тенденции модернизации высшего образования. *Педагогическое образование и наука*. 2004. № 1. С. 43–49.
6. Яворська Т. М. Формування професійних компетентностей майбутніх управлінців персоналом і економіки праці в освітньому середовищі вищих навчальних закладів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Умань. 2017. 348 с.
7. Ясвин В. А. Психологическое моделирование образовательных сред. *Психологический журнал*. 2000. № 4. С. 79–88.